

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quis superior remittere, aut relaxare potest iuramenta homini praestita.
punct. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

cognitionem, nec sufficere dubiam. Sic probat: Quia in casu dubij in fauorem possidentis iudicandum est, praecipue cum ex hoc iudicio excludatur delictum. At positum iuramento in cuius gratiam factum est, possidet, ne contra iudicium actionem intenet. Ergo ab hac possessione excludi non debet ob dubium de iniustitia. Praeterea videtur iniquum in casu dubio praesumere iniustitiam, & iudicium ferre; ac si commissa esset. Deinde quodlibet iuramentum, eo ipso quod homini fit, relaxari non potest; solum ab regula generali excipiuntur iuramenta iurque extorta, sed dato iuramentum in gratiam hominis esse factum, est regula, quod relaxari non possit. Ergo ab hac regula ob dubium iniustitiae excipi non debet. Quod si certa esset requirita, Episcopus concedens relaxationem iuramenti ad effectum agendi, simul declararet, contractum esse rescindendum, & vapore clari iniustum. Non igitur ad hanc relaxationem est necessaria ea certa notitia. Restat ergo, ut probabilis sufficiat, quae per summariam informationem etiam uoico teste deponente habetur.

3. Secundum requiri potest, cuius interest; nempe illius, in cuius gratiam iuramentum praestitum est. Et quidem si relaxatio esset concedenda in integrum, ita ut in totum extingueret iuramenti obligationem, omnia Doctores censent, fieri non posse absque partis citatione. Quia concessa hac relaxatione simul contractus rescinditur, & iurans liber ab obligatione declatur. Quod fieri absque citatione partis, esset sententiam ferre contra inauditam partem; quod est absurdum.

4. Difficilis ergo est: an si relaxatio non in totum, sed solum ad effectum agendi, vel excipiendi concedatur, debeat necessario pars citari? Affirmat Felinus cap. 1. a. num. 23. de iurando. Pot. in practico. 2. pro. preludio 2. num. 38. Didacus Perez. in leg. 1. tit. 2. lib. 3. ordinamenti col. 814. vers. quare 16. Ratio est: quia citatio necessaria est, quoties tractatur de rebus praedictis c. de causa possessionis & propriet. Clementina Pastoralis de re iud. c. leg. v. quoque ff. de re iud. sed in hac relaxatione agitur de praedictio partis, cum molestetur uocatione, & obligatione iustificandi contractum. Ergo fieri non potest absque citatione.

Nihilominus verum est, citationem non requiri. Sic docuit pluribus relictis Couar. lib. 1. var. c. 4. num. 6. Gur. in Authent. Sacramenta puerum num. 11. Sanchez lib. 3. in Decal. c. 21. num. 28. Ratio est: quia hanc relaxationem Praelatus concedere ex officio potest, eo solum, quod summarie probatum fuerit, iniustitiam in contractu inuenisse. Ut tenent plures Doctores in c. 1. de iurando. Sed in his, quae Praelatus ex officio facere potest, quaeque plenam probationem non exigunt, citatio necessaria non est. Ergo. Item hac citatio ad nullum effectum utilis esse potest. Si quidem pars consentire non tenetur in relaxatione, imo potius apud dissentiente confiditur, ut in iudicio examinatur iurans tanquam calumniosus conlemnetur, & expensas soluat, quas altera pars litigando & contractum defendendo fecit. Ex quo fit parum, aut nihil praedictari ei, in cuius gratiam iuratum est.

5. Tertio aliqui requirunt, ut ipse iurans per propriam personam relaxationem iuramenti peteret; eo quod est personale vinculum. Sed hoc nullo modo est concedendum; sed per procuratorem peti potest. Imo iurante absente, & ignorante iuramenti relaxatio concessa a superiore potest. Ex Textu in leg. Labeo ff. de iurando. & ita alii relictis tradit Sanchez dicto cap. 21. num. 37.

PUNCTVM VI.

Quis superior remittere, aut relaxare potest iuramenta homini praestita.

SVMMARIVM.

1. Episcopus, capitulum sede vacante, & vicarius generalis, si iudex sit contractus, pot. si relaxationem concedere.
2. Iudex Ecclesiasticus loci, in quo contractus est celebratus, potest relaxationem concedere, si petatur pro foro externo, secus si pro conscientia foro.
3. Si relaxatio absolute concedatur, solum iudex, qui rem citare potest, eam valet concedere.
4. Iudex secularis non pot. si propriam relaxationem concedere.
5. Quid sit probandum, ut iudex Laicus compellat ad iuramenti relaxationem, vel ipse iuramentum remittat.

6. A quo superiore facienda est hac iuramenti remissio.
7. Ad hanc absolutam remissionem debet Laicus iudex, pot. rem citare, secus si remissionem concedat ad effectum agendi.
8. Iudex Laicus interpretari iuramentum potest.
9. Qualiter iudex Laicus cognoscere possit de nullitate relaxationis ab Ecclesiastico factae.

DE superiore Ecclesiastico, & saeculari quiri potest, quis sit, qui potestatem habeat relaxandi, vel remittendi iuramenta, quae remitti vel relaxari possunt.

1. Si de superiore Ecclesiastico loquamur, constat, Episcopum, & capitulum sede vacante id posse, & generaliter omnem habentem iurisdictionem quasi Episcopalem. Vnde Vicarius Generalis Episcopi hac iuramenta potest relaxare. Quia habet cognitionem causarum cap. 2. de officio vicarii in 6. & cum eadem cognitio esse non possit absque hac relaxatione, poterit hanc relaxationem, ut quid accessorium expedire, ita Baldus c. 1. de iurando in intro. & ibi Alexand. de Neuo num. 29. Quos sequitur Sanchez lib. 3. sum. cap. 21. num. 32. Limitat tamen & bene Sanchez ut intelligatur, vicarium generalem posse, hanc relaxationem concedere, dummodo sit iudex legitimus contractus iurati, & relaxatio petatur pro foro externo. Nam si solum pro conscientia foro petatur relaxatio, aut vicarius non sit iudex legitimus illius contractus; nequaquam poterit ex vi vicariatus hanc relaxationem concedere. Quia hac relaxatio esset directa iuramenti dispensatio: in generali vicariatus commotione potestas dispensandi non clauditur.

2. Dubium tamen est: an Praelatus loci, in quo iuratum est, possit hanc relaxationem concedere? Breuiter respondeo. Primum: si relaxatio petatur pro foro externo, iudex Ecclesiasticus loci, in quo contractus est celebratus, poterit relaxationem concedere. Quia ratione contractus soluntur contractantes eo in loco forum, cap. fin. de foro competenti, & iudex contractus. Sic Sanchez dicto cap. 21. num. 21. cum Felino cap. finali de foro competenti, num. 24. Quod si pro foro conscientiae petatur relaxatio, iudex loci in quo contractus est celebratus nihil potest. Quia in illo foro non contractus; sed domicilium iurisdictionis praestat. Sanchez loco citato.

Secundum respondeo; solum Praelatus iurantis potest concedere relaxationem iuramenti pro conscientia foro, vel ad effectum agendi. Quia hac relaxatio est dispensatio nomine ipsius Dei. Debet ergo dispensans superior esse eius, quo cum dispensat, & eius obligationem remittit: cum in illum iurisdictionem exerceat.

3. At si relaxatio non pro conscientia foro tantum, nec ad effectum agendi, sed absolute concedatur, ad rescindendum contractum, & extinguendum iuramentum ab omni modo obligatione, solum iudex, qui rem citare potest, poterit relaxare. Quia ad hanc relaxationem citatio partis necessaria est ut diximus. Vnde Episcopus iurantis iuramentum relaxare poterit omnino, si pars, cui est facienda citatio, sit eius subditus, aut sit in eius territorio; secus vero si abiens sit. Quia extra territorium nequit fieri citatio, nisi de consensu superioris illius loci, lege extra terminum ff. de iurisdictione omnium iudic. Felinus & Sanchez supra.

4. Si vero loquamur de superiore saeculari nullus est, cui possit relaxationem propriam concedere. Quia hac concessio est actus spiritualis iurisdictionis, cuius saecularis est incapax. Est enim directa vinculi iuramenti remissio nomine Dei. Sic notauit Suarez lib. 2. de iuramento cap. 41. num. 16. circa medium. Sanchez lib. 3. cap. 21. num. 15. At est relaxationem propriam concedere non potest, potest tamen nomine partis obligationem remittere. Si enim saecularis Princeps potest cogere subditum, ut iuramenti obligationem remittat, & ipse nolente subdito remittere poterit. Quia superior supplet potest consensum, quem subditus tenetur praestare. Quia ratione, si superior vendat tuam domum ad solendum tuis creditibus, teneas de euictione, ac si ipse tibi vendidisset. lege si ob causam Cod. de euictione. Quia factum iudicis reputatur factum partis. Et ita tenet Couarruias lib. 1. variarum cap. 4. Molina tom. 1. de iustitia disp. 149. vers. dixi deinde Enaquel Sa verbo iuramentum, num. 29. Sanchez lib. 3. sum. c. 21. n. 1. c. 15.

5. Ut autem superior Laicus subditum compellat ad iuramenti remissionem, vel ipse nomine subditi remittat, debet prius probare in illo iuramento ex parte recipientis turpitudinem interuenisse, & rem per iuramentum promissam ad iudicium saeculare spectare. Si enim dubium sit: an in iuramento detur turpitudinis vel rei praemissa cognitio ad iudicium saeculare alioquin non spectat, potestas Laica remittere iuramentum nequaquam poterit. Sic Couar. dicto lib. 1. variarum cap. 4. num. 5. Gregorius Lopez lege finali verbo. Que la fizo sit. 11. partia 3. Gutierrez Authent. Sacramenta numero 160. Sanchez lib. 1. de matrimonio disp. 31. num. 11.

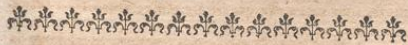
DE
CASTRO
PALATINO
II III

numero 18. & lib. 3. sum. c. 22. numero 1. & 15.
 6. Hac tamen condonatio, seu iuramenti remissio necessarii faciendi est a superiore ipsius, cui est iuratum. Si quidem condonatione hac exerceret in ipsam iurisdictionem loci ipsius obligationem condonando. Sic Molina d. disp. 149. colum. 5. Sanchez d. cap. 22. num. 17. Ex quo fit si is, cui iuratum est, fidelis sit, & Laycus, posse superiorem iudicem illum tam Ecclesiasticum, quam Laycum remittere, & condonare obligationem. Quia est causa mixti fori. Si vero clericus sit is, cui iuratum est, solus Ecclesiasticus iudex potest remittere, si infidelis; solus illius superior, non iudex Ecclesiasticus. Quae omnia docet Sanchez, d. c. 22. n. 19. & Suar. lib. 2. de iuram. c. 41. n. 16. circa medium.

7. Sed est advertendum, condonationem hanc absolutam iuramenti fieri non posse a Layca vel Ecclesiastica potestate absque patris citatione. Si quidem omnino ab obligatione iuramenti liberat & contractum dissolvit. At si remissio iuramenti non esset absoluta, sed limitata, nempe ad effectum agendi; patris citatio necessaria non est, ut ex superiori puncto constat. Possit autem Laycam potestatem remittere iuramentum ad effectum agendi, docet expressè Molina. tract. 2. de iustitia disp. 149. pag. 348. vel iuxta hactenus dicta suo. Quia si is, cui praestitum est iuramentum, potest non obstante eo facultatem concedere, ut res iudicio deferatur, iustitia ne sit, ita potestas publica tam Layca, quam Ecclesiastica eandem concedere potest.

8. Deinde iudex secularis & legislator civilis interpretari potest iuramentum de materia seculari fori, an scilicet obliget, vel non. Quia Princeps secularis ac civilis legislator ius habet, interpretandi humanas dispositiones eorum, in quos ius habet ferendi leges; ita ut possit conventionum, promissionum, testamentorum & similibus actuum verba interpretari quia interpretatio facta etiam iuramentum ipsum interpretatur, cum iuramentum iis actibus humanis appositum eodem modo sit intelligendum, ac ipse actus. Si quidem iurans id iuramento firmat quod simpliciter verbo promiserat. Ita Cotarr. l. p. §. 3. n. 3. vel tertium illud. Sanchez, lib. 3. c. 22. num. 3.

9. Denique inquiri possit: an iudex secularis cognoscere possit de nullitate relaxationis iuramenti ab Ecclesiastico iudice concessa? Felinus cap. 1. de iuramento num. 12. & cap. 2. num. 3. de sensu lib. 1. Paz in sua pract. 2. p. prelud. 2. n. 38. Sanchez, l. 3. cap. 22. num. 4. Affirmant id fieri posse, si relaxatio ab Ecclesiastico iudice concessa, sit evidenter nulla, vel iniqua. Sed hoc cautè intelligendum est. Si enim nullitas vel iniquitas relaxationis non appareat; sed probatione & examinatione indiget, admittendum non videtur, posse secularem de tali relaxatione cognoscere; ne iudex secularis superior fiat Ecclesiasticae potestati.

DISPUTATIO IV.

De Aduratione.

ADURATIONE affinis est iuramento, eo quod sit diuini Numinis contestatio, de ea quatuor disputanda sunt, quid sit, & quod duplex, quaeque conditiones ad eius honestatem requirantur? Secundo, qui adurare possunt? Tertio, qui adurari? Quarto, qui modus seruandus sit in aduratione demonis.

PUNCTUM I.

Quid sit aduratio, quod duplex, quae eius conditiones, & qualiter ab oratione & iuramento differat?

SUMMARIUM.

- 1 In qua significatione aduratio in praesenti usurpatur.
- 2 Desinitur aduratio & explicatur.
- 3 Duplex est aduratio, solemnis & priuata.
- 4 Item deprecatia & imperatua.
- 5 Ad honestatem adurationis veritas, iustitia, & iudicium requiruntur, & qualiter veritas.

- 6 Qualiter iustitia requiratur.
- 7 Qualiter iudicium.
- 8 Modus in aduratione seruandus est.
- 9 Ad quam virtutem aduratio pertinet.
- 10 Qualiter ab oratione, & iuramento differat.
- 11 Aliquando aduratio iuramento miscetur.

Inomen adurationis spectemus aequiuocum est; sumitur namque saepe pro iuramento, ita ut idem sit adurare, ac iurare cum aliqua tamen vehementia ac firmitate. Sed de hac significatione non est sermo in praesenti, late enim in superioribus dictum est. Deinde sumitur aduratio pro eo, quod est ad iurandum inducere. Sed neque de ea in hac significatione tractamus. Quia haec significatio cum iuramento coincidit. Quare adurationem in praesenti sumimus, pro contestatione diuini numinis ad aliquid faciendum, vel committendum, siue iuramentum petatur, siue non.

2. Aduratio ergo sic sumpta definitur. Ut sit contestatio rei sacrae, ut eius reuerentia, amore, vel timore promoueatur aduratus, ad aliquid faciendum vel omitendum. Sic D. Thom. ab omnibus receptus 2. 2. q. 90. art. 1. Aduratione namque diuinum nomen contestatur. Et quasi praesens adducimus, ut eius praesentia, & autoritate permoueatur ad iuratum facere, quod petimus vel imperamus, eaque de causa in aduratione tria inueniuntur adurans, aduratus & is per quem aduratur, esto non semper realiter distincta sint ut videbimus.

Notaretur dixi; adurationem esse contestationem rei sacrae, ut comprehenderem non solum contestationem Dei, sed etiam sanctorum, per quos fieri potest aduratio, sed diuerso modo. Nam cum sit aduratio contestatio Deum, vel sanctos, ut ad ipsum relatus est propria, & perfecta aduratio, utpote quae summam vim, & auctoritatem habeat, ad rem operatam imperandam. Quando vero sit contestatio sanctorum secundum sua merita, & dignitatem propriam absque speciali ad Deum habitudine, aduratio propria non est; esto ad illam reducat. Quia non habet illam summam vim & efficaciam, ad imperandum; esto magnam habeat. Exemplo iuramenti declaratur, si enim Deum, vel sanctos, ut ad Deum relatus testetur, proprie iuramentum facit. Quia infallibilem veritatem in testem adducit. Si autem sanctos secundum suam propriam excellentiam testetur; non iuramentum, sed testimonium humanum, & de se infirmum inducit. Sic in contestatione Dei, & sanctorum dicendum est.

Dixi contestationem rei sacrae, ut excluderem contestationem rei humanae, seu profanae. Si enim per viam Patris ab amico peras beneficium, non aduratio, sed amicitialis obsecratio est; petimus ad humanam & politicam amicitiam. Quae omnia latius tradit Suar. tom. 2. de Relig. lib. 4. de aduratione cap. per totam Sanchez, lib. 2. cap. 42. num. 2.

3. Duplex est aduratio; alia tolemnis; alia priuata. Solemnis est, quae fit ex praescripta forma ab Ecclesia instituta, & a ministris ad id consecratis. Priuata est, quae solemnitate caret.

4. Rursus aduratio siue solemnis, siue priuata est duplex deprecatia, & imperatua, deprecatia; qua contestatione rei sacrae alterum deprecatur. Imperatua; qua imperatur. Prioris exempla sunt, illud ad Romanos 12. obsecro vos per misericordiam Dei ut exhibeatis, &c. Item vultus Ecclesiae in lacrimis & orationibus: contestantur enim merita Christi, & sanctorum, ut Deus permoueatur postulata concedere. Posterioris exempla sunt illud Genesis 24. Vbi Abraham adurauit seruum per Dominum caeli, & Genesis 47. Vbi Iacob filium suum Ioseph adurauit, ut non sepeletur illum in Aegypto, & Paulus 1. ad Timotheum 4. adurauit Timotheum, per aduentum Christi & regnum eius, ut praedicaret verbum Evangelij opportune; & importune. Et 1. ad Thimotheum 2. Thimotheus adurauit, ut epistola illa legeretur; & hac adurationem inique Princeps Sacerdotum adurauit Christum per Deum viuum Matth. 26. Ad huius generis adurationem debent reduci exorcismi Ecclesiae, qui sunt daemones adurantur.

5. Ut autem aduratio honesta sit, eas conditiones Doctores exposulant, quae in iuramento, nempe veritatem, iustitiam & iudicium; sed diuersimode; veritas namque exposulatur. Primo ex parte rei contestatae, hoc est per veram rem factam; & non per fictitiam & falsam contestatio fiat. Si enim per Iouem & Iupiter, quasi per verum Deum obsecraret, aut imperaret; non adurationem, sed idololatriam committeret; & consequenter grauissimum peccatum. Requiritur ergo ad adurationem veri numinis inuocatio. Secundo exposulatur veritas in animo adurantis, ut scilicet procedat ex vero animo obtinendi postulata, vel imperata; alias in vanum, & quasi inuisibile diuina auctoritas contestaretur, sed hoc regulariter peccatum